

Eliiyaah — Lambarka Labaad

Astaamaha Nebinimada

Jeff Pippenger

2023-09-27

Maqaalkii hore waxaan ku aqoonsannay Eliiyaah inuu yahay astaan. Iyadoo la waafaqayo xeerarka William Miller, “astaamo” waxay yeelan karaan wax ka badan hal macne. Sidaa darteed, Eliiyaah isagoo astaan ah wuxuu sidoo kale matali karaa qayb ka mid ah astaanta laba-geesoodka ah ee Eliiyaah iyo Muuse. Astaanta laba-geesoodka ah ee Eliiyaah iyo Muuse waxay dhex socotaa kitaabka Muujintii oo dhan, waxaana aan hubin waxa ay astaantaas laba-geesoodka ahi matalayso ay la mid tahay in aan la hubin farriinta ku jirta kitaabka Muujintii ee la furayo wax yar ka hor inta aanu nimcadu xidhmin. Sababtaas awgeed, hadda waxaan si gaar ah uga hadli doonnaa sifooyin nebiyadeed oo gaar ah oo lagu aqoonsado astaanta Eliiyaah.

Waxaynu haysannaa saddex markhaati oo waaweyn si loo xaqiijiyo sifooyinkaas nebinnimo. Markhaatiyaashaasu waa nebi Eliiyaah, Yooxanaa Baabtiisaha, iyo William Miller, kuwaas oo waxyigu u aqoonsado inay yihiin astaamo is-beddelan kara.

“Kumanyaal ayaa loo horseeday inay aqbalaan runta uu William Miller ku wacdiyey, waxaana la kiciyey addoommo Ilaah oo leh ruuxii iyo xooggii Eliiyaah si ay u naadiyaan farriinta. Sida Yooxanaa, hormuudkii Ciise, kuwii ku wacdiyey farriintan culus waxay dareemeen inay ku qasban yihiin inay faaska dhigaan xididka geedka, oo ay dadka ugu yeedhaan inay soo saaraan midho ku habboon toobadkeenka. Markhaatigoodu wuxuu ahaa mid loo qoondeeyey inuu toosiyo oo si xoog leh u saameeyo kaniisadaha, isla markaana muujiyo dabeecaddooda dhabta ah. Oo markii digniintii culus ee ahayd in laga cararo cadhada iman doonta la baahiyey, qaar badan oo ku midoobay kaniisadaha ayaa helay farriintii bogsiinta; waxay arkeen dib-u-dhacoodii, waxayna ilmo qadhaadh oo toobadkeen ah iyo silic qoto dheer oo nafta ah isku hoosaysiiyeen Ilaah hortiiisa. Oo markii Ruuxa Ilaah ku soo degay iyaga, waxay gacan ka geysteen dhawaaqidda qaylada, ‘Ilaah ka cabsada, oo ammaanta siiya isaga; waayo saacaddii xukunkiisu way timid.’” *Early Writings*, 233.

Eliiyaah, Yooxanaa Baabtiisaha iyo Miller waxaa la siiyey ruux gaar ah oo hagayey oo qeexayey hawshooda. Markhaatifurkoodu wuxuu ahaa “mid loogu talagalay inuu kiciyo oo si xoog leh u saameeyo kaniisadaha, isla markaana muujiyo” “dabeecadda dhabta ah” ee kaniisadahaas. Haddii ay ahaan lahayd wakhtigii Axaab, Yooxanaa Baabtiisaha, ama William Miller, kaniisadihii ay la hadlayeen dhammaantood waxay lahaayeen indho-la’aan La’odikiya ah oo aad u qoto dheer oo mugdi ah, sidaas darteedna farriintu waxay u baahnayd inay ahaato mid toos ah sida in “faas geedka xididkiisa la saaro.” Waxay ku jirtay ku dhawaaqidda xidhitaanka wakhtiga nimcada, taas oo, xagga Yooxanaa Baabtiisaha, ahayd digniinta ku saabsan “cadhada” “imanaysa.” Farriintii Miller ee ahayd ku dhawaaqidda “Ilaah ka cabsada oo ammaanta siiya isaga; waayo, saacaddii xukunkiisu waa timid,” iyaduna sidoo kale waxay ahayd digniin ku saabsan cadhada imanaysa.

“Codkii Yooxanaa waxa kor loo qaaday sidii buun. Hawshiisuna waxay ahayd, ‘Dadkayga u muuji xadgudubkooda, oo reer Yacquubna dembiyadooda’ (Ishacyaah 58:1). Ma uu helin waxbarasho bini’aadanimo. Ilaah iyo dabeecaddu waxay ahaayeen macallimiintiisii. Habase yeeshee waxaa loo baahnaa mid jidka Masiixa hortiisa diyaariya oo geesi ku filan inuu codkiisa maqashiiyo sidii nebiyadii hore, isagoo quruunta xumaaday ugu yeedhaya toobadkeen.” Selected Messages, buugga 2, 148.

Eliyaah wuxuu ku amray jiilkiisii inay maalintaas doortaan inay Ilaah u adeegayaan iyo inay Bacal u adeegayaan, jiilkaasina erayna kama ay jawaabin, taas oo u dhiganta inay Bacal doorteen.

“Marna looma baahnayn digniino iyo canaan aamin ah, iyo la macaamilid dhow oo toosan, sida wakhtigan qudhiisa. Shayddaanku wuxuu ku soo degay awood weyn, isagoo og in wakhtigiisu gaaban yahay. Wuxuu dunida ku fatahinayaa sheekooyin raalli gelin leh, oo dadka Ilaahna waxay jecel yihiin in waxyaalo siman oo raaxo leh lagula hadlo. Dembi iyo xumaan lama karaahiyo. Waxaa lay tusay in dadka Ilaah ay tahay inay sameeyaan dadaallo ka sii adadag oo go’aan leh si ay dib ugu riixaan gudcurka soo gelaya. Hawsha dhow ee Ruuxa Ilaah ayaa hadda loo baahan yahay si ka badan sidii hore. Doqonnimo waa in la iska gilgishaa. Waa inaynu ka soo toosnaa daalka iyo habacsanaanta inoo noqon doona halliggeenna haddii aynaan iska caabin. Shayddaanku wuxuu maskaxaha ku leeyahay saameyn xoog leh oo maamusha. Wacdiyayaal iyo dadba waxay halis ugu jiraan in laga helo dhinaca awoodaha gudcurka. Hadda ma jiro wax la yidhaahdo meel dhexdhexaad ah. Dhammaanteen si cad ayaynu ama ugu jirnaa xaqa ama aynu la jirnaa qaladka. Masiixu wuxuu yidhi: ‘Kii aan ila jirin, waa iga gees; kii aan ila ururinnana, waa kala firdhiyaa.’” Testimonies, volume 3, 327.

Yooxanaa wuxuu “qarankii xumaaday” ee taariikhdiisa ugu yeedhay “jiil jilbisyooyin ah.” Milleriyiintuna ugu dambayntii waxay qarankii xumaaday ee taariikhdooda u aqoonsadeen gabdhaha Baabuloon. Haddii ay ahaan lahaayeen Eliyaah, Yooxanaa ama Miller, midkoodna saddexdoodu ma ahayn fiqiyayaal. Dhammaantoodna waxaa laga yeedhay nololmaalmeedka caadiga ah.

“Runta sida ay Ciise ugu jirto, sidii ay Isagu ugu dhawaaqay markii daruurtii jilicsanayd ay ku hareeraysnayd, waa xaqiiqo iyo run maalmahan aynu joogno, waxayna si la hubo maskaxda qaataha u cusboonaysiin doontaa sida ay maskaxo hore u cusboonaysiisay. Masiixu wuxuu yidhi, ‘Haddaanay maqlin Muuse iyo Nebiyada, laguma qancin doono xataa haddii mid kuwii dhintay ka soo sara kaco.’ (Luukos 16:31).

“Annaga oo ah qaran, waa in aynu jidka Rabbiga diyaarinnaa, innagoo hoos imanayna hoggaanka talada ka sarreeya ee Ruuxa Quduuska ah, si injiilku ugu faafo daahirnimadiisa. Webiga biyaha nool waa inuu ku sii qoto dheeraadaa oo ku sii ballaadhaa socodkiisa. Beeraha oo dhan, kuwa dhow iyo kuwa fogba, rag baa looga yeedhi doonaa mixaraatka, iyo shaqooyinka ganacsi ee caadiga ah oo maskaxda si weyn u mashquuliya, oo waxay waxbarasho ku heli doonaan iyagoo la xidhiidha rag khiibrad leh—rag runta fahmaya. Iyada oo loo marayo hawlaha Ilaah ee ugu yaabka badan, buuro dhibatooyin ah waa la qaadi doonaa oo badda ayaa lagu tuuri doonaa. Aynu u hawlgallno sidii kuwa la kulmay wanaagga runta sida ay Ciise ugu jirto.

“Wakhtigan waxaa jiri doona dhacdooyin taxane ah oo muujin doona in Ilaah yahay kan xaaladda ka talinaya. Runta waxaa lagu dhawaaqi doonaa af cad oo aan mugdi ku jirin. Kuwii runta ku wacdiya waxay ku dadaali doonaan inay runta ku caddeeyaan nolol hagaagsan oo nidaamsan iyo hadal cibaado leh. Oo markay sidaas sameeyaan, waxay ku xoogaysan doonaan difaacidda runta iyo siinteeda ku-dhaqangelinta sugan ee Ilaah siiyey.

“Marka nimanka runta yaqaanay oo baray ay u leexdaan garashada aadanaha, oo ay maskaxaha la khiyaaneeyey ugu qiyaasaan saxankooda sheekooyin been-abuur ah, waa wakhti aad u habboon in kuwii mar ahaan jirey hawl-wadeenno shaqada wacdinta, laakiin loo leexiyey maamulka makhaayadaha, dukaamada cuntada, iyo noocyo kale oo shaqooyin ganacsi ah, ay safka soo galaan, Kitaabbadooda si dadaal leh u bartaan, oo ay iyagoo ereyga Ilaah gacanta ku haya, qaybiyaan runta Kitaabka Quduuska ah, cuntada ruuxiga ah, iyagoo la shaqaynaya malaa’igaha samada. Shaqadani hadda si cod dheer ah ayey ugu yeedhaysaa shaqaale leh magacaabis rabbaani ah. Markaas Awoodda aan xad lahayni waxay buuraha dhibaataada ku odhan doontaa, Ka dhaqaaqa oo badda lagu tuuro.” Paulson Collection, 73, 74.

Eliyaah, Yooxanaa iyo Miiller waxay ahaayeen, sidaas darteedna u taagan yihiin, niman looga yeedhay “xirfadaha” “caadiga ah,” waayo “raggii” hore runta u baray ugu dambayntii waxay “u leexdaan garashada aadanaha, oo waxay maskaxaha la khiyaaneeyey ugu qaybiyaan saxankooda sheekooyin mala-awaal ah.” Ragga caadiga ah ee loo yeedhay waxay bixin doonaan “ku-dhaqan gelinta sugan” ee waxsii sheegyada Kitaabka Quduuska ah sida “Ilaah u bixiyey.” Laba jeer, tuducaas dhexdiisa, Sister White waxay “buuro” u aqoonsatay “buuro dhib ah.” Hawsha nimankan waxaa ka mid ahayd hoos u dhigista “buur walba.” Hawsha ay qabtaan ragga caadiga ah ee looga yeedhay mixraafka duruufaha hoose waxay u taagan tahay hawsha lagu aqoonsanayo hab-raaca saxda ah ee Kitaabka Quduuska ah, taas oo lid ku ah saxammada sheekooyinka mala-awaalka ah ee aadanaha oo ay fiqiga-yaqaannada wakhtigu qaybiyaan.

“Hawshii Yooxanaa Baabtiisaha, iyo hawsha kuwa maalmaha ugu dambeeya ku soo baxa ruuxa iyo xoogga Eliyaah si ay dadka uga toosiyaan danayn-la’aantooda, dhinacyo badan ayay iskaga mid yihiin. Hawshiisu waa astaan u ah hawsha ay tahay in lagu qabto wakhtigan. Masiixu wuxuu iman doonaa mar labaad si uu dunida ugu xukummo xaqnimo. Rasuullada Ilaah ee sida fariinta ugu dambaysa ee digniinta ah oo dunida la siinayo, waa inay u diyaariyaan jidka imaatinka labaad ee Masiixa, sida Yooxanaa ugu diyaariyey jidka imaatinkiisii kowaad. Hawshan diyaarinta ah dhexdeeda, ‘dooxo kastaa waa la sarraysiin doonaa, buur kasta iyo taag kastana waa la hoosaysiin doonaa; qalloocanna waa la toosin doonaa, meelaha qallafsanuna bannaan baa laga dhigi doonaa’; waayo taariikhdu way soo noqon doontaa, oo mar kale ‘ammaanta Rabbiga waa la muujin doonaa, uunka oo dhammuna way wada arki doonaan; waayo afka Rabbiga ayaa ku hadlay.’” Southern Watchman, Maarso 21, 1905.

Astaamaha saddexda dib-u-habeeye ee Ishacyaah tilmaamay waa in dooxo kasta la sarraysiin doono, buur kasta la hoos dhigi doono, qallooc kastana la toosin doono, meelaha qallafna la simi doono. Jidka Rabbiga ee loo diyaariyo in dooxooyinka la sarraysiiyo, buurahana la hoos dhigo, qalloocana la toosiyoo, meelaha qallafna la simo, waa waddooyinkii hore.

Codka kan cidlada cidlada cidlada ee cidlada ku leh, Jidka Rabbiga diyaariya; cidlada dhaxdeeda jid weyn oo Ilaaheenna ah toosiya. Dooxo kasta waa la sarraysiin doonaa, oo buur kasta iyo taag kasta waa la hoos dhigi doonaa; wixii qalloocanna waa la toosin doonaa, meelaha qallafsanuna bannaan bay noqon doonaan. Oo ammaanta Rabbiga waa la muujin doonaa, oo binu-aadmiga oo dhammu way wada arki doonaan; waayo, afka Rabbiga ayaa ku hadlay. Ishacyaah 40:3–5.

Markii Yuhuuddii muran-jecel ay Yooxanaa Baabtiisaha weyddiiyeen inuu isagu yahay Eliyaasii iman lahaa, wuxuu ugu jawaabay inuusan ahayn, hase yeeshee dabadeed wuxuu isu aqoonsaday tuduca ku qoran Ishacyaah.

Oo kanuna waa maraggii Yooxanaa, markii Yuhuuddu Yerusaaalem ka soo direen wadaaddo iyo reer Laawi si ay u weyddiiyaan, Yaad tahay adigu? Isaguna wuu qirtay, mana uu diidin; laakiinse wuu qirtay, Anigu Masiixa ma ihi. Markaasay weyddiiyeen, Haddaba waa kuma? Eliyaah ma tahay? Isaguna wuxuu yidhi, Ma ihi. Nebigaas ma tahay? Wuuna u jawaabay, Maya. Markaasay ku yidhaahdeen, Yaad tahay? si aannu jawaab ugu celinno kuwii na soo diray. Maxaad naftaada ka leedahay? Wuxuu yidhi, Anigu waxaan ahay codka kan cidlada ka qaylinaya, Jidka Rabbiga toosiya, sidii nebi Isayosu u yidhi. Yooxanaa 1:19–23.

Diyaarinta “jidka Rabbiga” waxay qeexaysaa habka ay malaa’iguhu Miller ugu hoggaamiyeen inuu fahmo oo adeegsado si loo diyaariyo garashada kitaabiga ah ee “jidka” ay tahay in dadku ku socdaan. “Buur” kasta waa in hoos loo dhigo, waayo buuraha ku jira waxsii-sheegidda kitaabiga ahi waxay matalaan runno marka hore u muuqda kuwo aad u adag in la fahmo. Si loo fahmo buurta quduuska ah ee ammaanta leh ee ku xusan Daanyeel cutubka kow iyo tobnaad aayadda shan iyo afartan, taas oo boqorka woqooyi isku dayayo inuu qabsado, waxaa marka hore la aqoonsadaa buurta quduuska ah ee ammaanta leh ee Yerusaaalem ku taal, taas oo si waxsii-sheegid ah u qeexaysa buurta quduuska ah ee ammaanta leh ee ruuxiga ah. Si loo sharxo buurta loo aqoonsaday Armageddon, oo macnaheedu yahay buurta Megiddo, waa in la aadaa Megiddo oo muuqata. Dhibaatooyinka waxsii-sheegidda ee loo matalay inay adag yihiin waa laga saaraa marka la adeegsado mabda’a ah in bilowga wax uu tusaale u yahay dhammaadka wax.

Hab-raaca uu matalayay Ishacyaah, oo uu Yooxanaa tixraacay, oo uu Miller soo bandhigay, wuxuu sarraysiiyaa dooxo kasta. Ha ahaato “dooxada muujinta” ee Ishacyaah laba iyo labaan, ama “dooxada lafaha dhintay” ee Yexesqeel, ama “dooxada Yehooshaafaad” ee kitaabka Yoo’eel, hab-raaca ku dhisan fahamka saxda ah ee dabeecadda Masiixa, sida loogu matalay Palmoni oo ah Kan Yaabka leh ee Tiriyaha taariikhda Milleriyiinta, ama sida Alfa iyo Oomega oo ah af-yaqaanka yaabka leh ee taariikhdeenna, waa kaas waxa sarraysiiya runaha nebiyadeed ee lagu matalay “dooxooyinka” Erayga Ilaah.

Waxyaabaha qalloocan ee la toosinayo iyo meelaha qallafsan ee la simayo waxay ka dhigan yihiin hawsha lagu saxo caadooyinka iyo dhaqammada ay adeegsadaan wadaadnimo La’odikiya ah si ay u taageeraan suxuuntooda sheekooyinka sumaysan. Hawsha Eliyaah si gaar ah ayaa loo aqoonsaday inay matalayso habka saxda ah ee Kitaabiga ah ee ka soo horjeeda sheekooyinka culimada fiqiga iyo wadaaddada. Hawshaas waxaa fuliya “rag caadi ah,” ee ma aha wadaaddada iyo culimada fiqiga ee waxbartay. Gudaha astaamaha nebiyadeed ee saddexdan markhaati waxa

kale oo ku jira xaqiiqada sahlan ee ah in Eliyaah iman doona uu ahaan doono nin.

U fiirsashadaasu waxay u ekaan kartaa mid aan muhiim ahayn, hase yeeshee, maaddaama culimada Adventism-ku ay doonayaan inay xajiyaan sheekooyinkooda mala-awaalka ah, waxay soo qaateen tuduc ka mid ah qoraallada Sister White halkaas oo ay mustaqbal ahaan uga hadlayso nin iman doona oo ku iman doona ruuxa iyo xoogga Eliiyaah, dabadeedna waxay ku daraan sheekadooda mala-awaalka ah ee fasiraadda, iyagoo ku adkaysanaya in Sister White ay nafteeda ka hadlaysey.

“Waxsii sheegiddu waa inay rumoowdaa. Rabbigu wuxuu leeyahay: ‘Bal eega, waxaan idiin soo dirayaa Eliiyaah nebigii intaan iman maalinta weyn oo cabsida leh ee Rabbiga.’ Qof baa imanaya isagoo leh ruuxa iyo xoogga Eliiyaah, [Eeg lifaaqa.] oo marka uu soo muuqdo, dadku waxay odhan karaan: ‘Aad baad u ad-adag tahay, Qorniinkana si sax ah uma fasiraysid. Aan kuu sheego sida aad farriintaada u bari lahayd.’”

“Waxaa jira kuwo badan oo aan kala garan karin shuqulka Ilaah iyo kan dadka. Waxaan sheegi doonaa runta sida Ilaah ii siiyo, oo hadda waxaan leeyahay, Haddii aad sii waddaan eed-helidda, oo aad leedihiin ruux khilaaf ah, weligiin runta ma garan doontaan. Ciise wuxuu xertiisii ku yidhi, ‘Wax badan ayaan weli idinku leeyahay inaan idiin sheego, laakiin imminka ma qaadi kartaan.’ Iyagu kuma ay jirin xaalad ay ku qaddariyaan waxyaalaha quduuska ah oo weligood ah; laakiin Ciise wuxuu ballanqaaday inuu soo diri doono Gargaaraha, kaasoo bari doona wax walba, oo xusuustooda ku soo celin doona wax walba oo uu iyaga ku yidhi.”

“Walaalayaalow, waa inaynaan ku tiirsanaan dadka. ‘Ninka ka joogsada, kan neeftiisu dulalka sankiisa ku jirto; waayo, maxaa loo qaddariyaa?’ Waa inaad nafihiinna tabarta yar ku sudhataan Ciise. Innaguma habboona inaynu ka cabno ilaha dooxada, marka ay buurta ku taal il. Aynu ka tagno durdurrada hoose; aynu u nimaadno ilaha sare. Haddii ay jirto qodob run ah oo aydaan garanayn, oo aydaan ku heshiinayn, baadha, Qorniinka la barbar dhiga Qorniinka, usha runta qoto dheer ugu deji macdanta Erayga Ilaah. Waa inaad naftiinna iyo fikradihiinna saartaan meesha allabariga ee Ilaah, iska fogaysaan fikradihiinna hore loo sii qaatay, oo Ruuxa samadu idinku hoggaamiyo runta oo dhan.” Testimonies to Ministers, 475, 476.

“Qof baa imanaya isagoo leh ruuxa iyo xoogga Eliiyaah: Erayadan ayaa si khalad ah qaar u dabaqeen shaqsi gaar ah oo loo maleeyey inuu la soo bixi doono fariin nebinnimo ka dambaysa noloshii iyo hawshii Mrs. White. Saddexda faqraddood ee ka kooban maqaalkan cinwaankiisu yahay ‘Ha Jannadu Hanuuniso’ waa qayb yar oo keliya oo ka mid ah khudbad ay Ellen White ka jeedisay Battle Creek, Michigan, subaxnimadii Janaayo 29, 1890. Maaddaama tan lagu daabacay Review and Herald ee Febraayo 18, 1890, waxa ay sidatay cinwaanka ‘Sida Loola Tacaalo Qodob Muran Ka Taagan Yahay oo Caqiido ah.’ Qoraallo kale oo laga soo qaatay maqaalkan oo si weyn loogu adeegsaday buuxinta bogag gaar ah oo ka mid ah muggan, waxaa laga heli karaa bogagga 23, 104, 111, 119, 158, 278, iyo 386. Maqaalkan oo dhan waxaa dib loogu soo daabacay Selected Messages 1:406–416, halka qaybta ka kooban qormada la yiraahdo ‘Ha Jannadu Hanuuniso’ ay ka muuqato bogagga 412 iyo 413. Marka maqaalka oo dhan la akhriyo, waxa caddaanaysa in Ellen White, bayaankan ay samaysay wax yar uun ka badan hal sano ka dib Shirkii Minneapolis iyada oo la hadlaysay koox joogtay Battle Creek, ay ka hadlaysey adeeggeedii gaarka ahaa. Qaar baa ku sii kordhay dhaleecaynta hawsheeda. U

firso in faqradan ka horreysa tan ka muuqata muggan bogga 475, Ellen White ay tidhaahdo:”

“Waa in aynu gaarno meel uu khilaaf kasta ku dhalaalo oo ku baaba’o. Haddii aan u maleeyo inaan leeyahay iftiin, waxaan gudan doonaa waajibkayga ah inaan soo bandhigo. Ka soo qaad inaan kuwa kale kala tashaday farriinta Rabbigu doonayo inaan dadka siiyo, albaabka waa la xidhi kari lahaa si aanu iftiinku u gaadhin kuwii Ilaah u diray. Markii Ciise Yerusaaalem fuulay, `dadkii badnaa oo dhan ee xertii ahaa waxay bilaabeen inay ku reyreeyaan oo Ilaah cod weyn ku ammaanaan shuqulladii waaweynaa oo dhan ee ay arkeen; iyagoo leh, barakaysan Boqorka ku imanaya magaca Rabbiga; nabad jannada ha ka jirto, ammaanna meelaha ugu sarreeya. Qaar ka mid ah Farrisiintii badnayd ayaa ku yidhi, Macallinow, xertaada canaanto. Isaguse wuu u jawaabay oo ku yidhi, Waxaan idinku leeyahay, haddii kuwanu aamusi lahaayeen, dhagaxyadu markiiba way qaylin lahaayeen’ (Luukos 19:37–40).

“Yuhuuddu waxay isku dayeen inay joojiyaan ku dhawaaqidda farriinta lagu sii sheegay ereyga Ilaah.”

“Markaas haddana waxay tixraacdaa mar kale waayo-aragnimadeeda gaarka ah:

“Waxsii waa inay rumoowdaa. Rabbigu wuxuu leeyahay, “Bal eega, waxaan idiin soo diri doonaa Eliiyaah nebigii ka hor imaanshaha maalinta weyn oo laga cabsado ee Rabbiga” (Malaakii 4:5). Qof baa iman doona isagoo ku jira ruuxa iyo xoogga Eliiyaah, oo markuu muuqdo, dadku waxay odhan karaan, “Aad baad u kulul tahay, Qorniinnadana si qumman uma fasiraysid.”—Selected Messages, volume 1, 412.

“In ay tixraacay khibraddeedii gaarka ahayd waxa kale oo caddeynaya faqradda xigta, taas oo ay ku sheegtay:”

“Waxaan sheegi doonaa runta sida Ilaah ii siiyo...” Lifaag ku socda Markhaatiyada loo diray Wadaaddada.

Xaqqiida ah in Ellen White ay ku khasbanaatay inay ka jawaabto sheekooyinka mala-awaalka ah ee culimada fiqiga iyo hoggaamiyeyaashii xilligeedii ma bixiso wax caddayn ah oo muujinaya inay iyadu isu aqoonsanaysay “ninka” mustaqbalka iman doona isagoo wata ruuxa iyo xoogga Eliyaah. Aaway wax caddayn ah oo ku saabsan mucaaradkii badnaa ee Ellen White ku lahayd gudaha Adventism-ka oo weeraray habkii ay u adeegsan jirtay ku dabaqidda Kitaabka Quduuska ah? Goorma ayaa abid lagu yidhi, “Qorniinka si habboon uma fasiraysid”? Waxay si cad u tilmaamaysaa in dhammaadka dunida ay jiri doonto dhaqdhaqaaq dad ah oo lagu xoojin doono ruuxa iyo xoogga Eliyaah, mana jirto hab sharci ah oo lagu soo jeedin karo inay u malaynaysay in dhaqdhaqaaqaas qaylada weyn ee malaa’igta saddexaad uu socday wakhtigii ay sii sheegaysay muujinta mustaqbalka ee xoogga Eliyaah. Culimada fiqiga ee Adventist-ka La’odikiya waxay jeclaan lahaayeen in adhigoodu rumaysto in Sister White ay “tixraacaysay” “waayo-aragnimadeeda gaarka ah” sidii dhammaystirka nebi Eliyaah oo la soo diri doono ka hor maalinta weyn oo cabsida leh ee Rabbiga.

Bal eega, waxaan idiin soo diri doonaa Eliiyaah nebiga ka hor imaatinka maalinta weyn oo laga cabsado ee Rabbiga. Malaakii 4:5.

Mid ka mid ah astaamaha nebinnimo ee Eliiyaah sida astaan ahaan waa in uu soo bandhigo hannaan kitaabi ah oo ka soo horjeeda sheekooyinka mala-awaalka ah ee wadaadnimo qaybiya sheekooyinka mala-awaalka ah ee caadooyin iyo dhaqammo. Hawshiisa diyaarinta jidka (kanu waa jidkii, ku socda) waxaa lagu dhammaystiraa hannaan kitaabi ah oo ka soo horjeeda waxbaridda wadaadnimo fasaqowday. Oo sida ay qabaan saddexda markhaati ee Eliiyaah, Yooxanaa Baabtiisaha iyo Miller; iyadoo ay weheliso markhaatiga Sister White ee ku saabsan muuqashadii markaas mustaqbalka ahayd ee Eliiyaah, wuxuu ahaan doonaa nin, ee naag ma ahaan doono. Marka habraaca Palmoni iyo Alfa iyo Oomega si sax ah loo fahmo, waxaa loo aqoonsadaa inuusan ahayn oo keliya xeerar kitaabi ah oo lagu fasiro Qorniinka, balse uu yahay nuqul ka tarjumaya dabeecadda Masiixa, taas oo ah ammaantiisa.

Oo ammaanta Rabbiga waa la muujin doonaa, oo binu-aadmiga oo dhammu way wada arki doonaan, waayo, afka Rabbiga ayaa saas ku hadlay. Ishacyaah 40:5.

Dabeecadda Masiixa laftiisa waxaa metelaya habka loo adeegsanayo fahmidda Eraygiisa, waayo Isagu waa Erayga.

“Sharciga Ilaah ee ku jira meesha quduuska ah ee samada ku taal waa asalka weyn ee runta ah, kaas oo qaynuunnadii lagu qoray looxyada dhagaxa ah oo uu Muuse ku diiwaangeliyey Kutubta Shanta ah ay ahaayeen nuqul aan gef lahayn. Kuwii gaadhay fahamka qodobkan muhiimka ah sidaas darteed waxaa loo horseeday inay arkaan dabeecadda quduuska ah ee aan isbeddelin ee sharciga rabbaaniga ah. Waxay arkeen, si aan hore loo arag, xoogga ereyada Badbaadiyaha: ‘Ilaa samada iyo dhulku ka gudbaan, xaraf qudha ama dhibic qudha innaba sharciga kama gudbi doonto.’ Matayos 5:18. Sharciga Ilaah, maadaama uu yahay muujinta doonistiisa, nuqul ka tarjumaya dabeecaddiisa, waa inuu weligiis sii jiraa, ‘sidii markhaati aamin ah oo samada ku jira.’ Amar keliya lama baabi’in; xaraf qudha ama dhibic qudha lama beddelin. Sabuur-yahanku wuxuu yidhi: ‘Rabbiyow, eraygaagu weligiisba samada ayuu ku taagan yahay.’ ‘Awaamirtiisa oo dhammu waa xaqiiq. Way adag yihiin weligood iyo weligood.’ Sabuuradii 119:89; 111:7, 8.” Murankii Weynaa, 434.

Sida tobanka amar ay yihiin nuqul aan la beddeli karin oo ka tarjumaya dabeecadda Masiixa, sidaas oo kalena xeerarka fasiraadda nebiyadeed waa nuqul ka tarjumaya dabeecaddiisa.

“Waa in aynu nafteena u ogaanno waxa Masiixiyaddu tahay, waxa runta ahi tahay, waxa uu yahay iimaanka aynu helnay, iyo waxa ay yihiin xeerarka Kitaabka Quduuska ahi—xeerarka nalaga siiyey awoodda ugu sarraysa. Waxaa jira kuwo badan oo rumaysta iyagoo aan lahayn sabab ay iimaankooda ku saleeyaan, iyagoo aan haysan caddayn ku filan oo ku saabsan runta arrinta. Haddii fikrad la soo bandhigo oo la jaanqaadda aragtiyahooda hore u sii samaysnaa, markiiba way diyaar u yihiin inay aqbalaan. Kama fekeraan sabab ilaa natiijo, iimaankooduna ma laha aasaas dhab ah, oo wakhtiga imtixaanka waxay ogaan doonaan inay ciid ku dul dhiseen.

“Kii ku nastaa aqoontiisa hadda ee aan kaamilka ahayn ee Qorniinka, isaga oo u malaynaya in taasu ku filan tahay badbaadadiisa, wuxuu ku nasanayaa khiyaano dilaa ah. Waxaa jira kuwo badan oo aan si buuxda loogu qalabayn doodaha Qorniinka, si ay awood ugu yeeshaan inay qaladka kala gartaan, oo ay u cambaareeyaan dhammaan dhaqanka iyo khuraafaadka loo suuq

geeyey sidii runta. Shayddaan wuxuu fikirradiisii geliyey cibaadada Ilaah, si uu u kharribo fudaydka injiilka Masiixa. Tiro badan oo ku andacoota inay rumaysan yihiin runta wakhtigan la joogo, ma garanayaan waxa ka kooban iimaankii mar la siiyey quduusiinta—Masiixu idinku jiro waa rajada ammaanta. Waxay u malaynayaan inay difaacayaan calaamadaha qadiimiga ah, hase yeeshee waa diirran-yahay oo aan danayn lahayn. Ma garanayaan waxa ay tahay in jacaylka iyo iimaanka runta ah lagu dhex tolo waayo-aragnimadooda oo la haysto wanaagga dhabta ah ee kuwaas. Ma aha arday si dhow u daraaseeya Kitaabka Quduuska ah, balse waa caajis iyo dayacaad. Marka kala duwanaansho aragtiyeed ka soo baxo qaybaha Qorniinka, kuwaas oo aan ujeeddo daraaddeed u baran oo aan go’aan adag ka lahayn waxa ay rumaysan yihiin, waxay ka dhacaan runta. Waa inaynu ku adkaynaa dadka oo dhan baahida loo qabo in si dadaal leh loo baaro runta rabbaaniga ah, si ay u ogaadaan inay garanayaan waxa runta ahi tahay. Qaar baa sheegta aqoon badan, oo ku qanacsan xaaladdooda, iyagoo aan u hayn xamaasad ka badan shaqada, ama jacayl ka sii kulul Ilaah iyo nafaha uu Masiixu u dhintay, intii ay ahaan lahayd haddii aanay weligood Ilaah garan. Kitaabka Quduuska ah uma akhriyaan [si ay] dhuuxiisa iyo barwaaqadiisa ugu hantaan nafahooda. Mana dareemaan inuu yahay codka Ilaah oo iyaga la hadlaya. Laakiin haddii aynu doonayno inaynu fahanno jidka badbaadada, haddii aynu doonayno inaynu aragno fallaaraha Qorraxda xaqnimada, waa inaynu Qorniinka u barannaa ujeeddo leh, waayo ballanqaadyada iyo waxsii sheegyada Kitaabka Quduuska ahi waxay ku soo daadiyaan fallaaro cadcad oo ammaaneed qorshaha rabbaaniga ah ee madax-furashada, kuwaas oo runaha waaweyn aan si cad loo fahmin.” The 1888 Materials, 403.

Inaad si dhab ah Masiixi u noqoto waxay ka dhigan tahay inaad Masiixa u ekaato. Qoraalku wuxuu caddeynayaa in aynu “nafteena u garanno waxa ay Masiixiyaddu tahay.” Wuxuu leeyahay waa inaynu “garannaa” “waxa runta ah.” Waa inaynu “garannaa” “waxa ay tahay iimaanka aynu helnay.” Waa inaynu garannaa “waxa ay yihiin qawaaniinta Kitaabka Quduuska ah—qawaaniinta nalaga siiyey awoodda ugu sarraysa.” Inaad Masiixa u ekaato waxay u baahan tahay in la garanayo waxa ay yihiin qawaaniinta Kitaabka Quduuska ah ee nalaga siiyey awoodda ugu sarraysa. Qawaaniintaas la’aantood Masiixa uma ekaan karno, waayo, qawaaniinta ay bixisay awoodda ugu sarraysaa waa nuqul ka tarjumaya dabecaddiisa.

Astaamo kale oo Eliiyaah leeyahay waa hawsha diyaarinta jidka loogu sii goglayo ergayga axdiga. Eliiyaah wuxuu matalaa hawsha la fuliyo inta lagu jiro taariikh ay dad hore loo doortay la dhaafayo, isla mar ahaantaana dad cusub oo la doortay la dooranayo. Taariikhdaasi waxay ka dhigan tahay hab nadiifin ah oo soo saara dad loo matalo inay yihiin qurbaan saafi ah, taas oo ka soo horjeedda dadkii hore ee la doortay ee nijaasta ahaa.

Bal eega, waxaan soo diri doonaa wargeeygayga, oo isagu jidka hortayda ayuu diyaarin doonaa; oo Rabbiga aad doondoonaaysaan ayaa si kedis ah macbudkiisa u iman doona, kaasoo ah wargeeyaha axdiga oo aad ku faraxdaan; bal eega, isagu wuu iman doonaa, ayaa Rabbiga ciidammadu leeyahay. Laakiin bal yaa adkaysan kara maalinta imaatinkiisa? Oo bal yaa istaagi kara marka uu muuqdo? Waayo, isagu wuxuu la mid yahay dabka nadiifiya biraha, oo wuxuu la mid yahay saabuunta kuwa dharka caddeeya. Oo isagu wuxuu u fadhiisan doonaa sida mid qalin safeeya oo daahiriyaa; oo wuxuu daahirin doonaa wiilashii Laawi, oo wuxuu u sifayn

doonaa sida dahab iyo qalin, si ay Rabbiga ugu bixiyaan qurbaan xaqnimo ku jira. Markaas qurbaanada Yahuudah iyo Yerusaaalem Rabbiga way ka farxin doonaan, sidii waayihii hore iyo sidii sannadihii hore. Malaakii 3:1–4.

Yooxanaa Baabtiisaha wuxuu jidka u sii diyaariyey Masiixa si uu si kedis ah u yimaado oo u nadiifiyo macbudkiisa. Nadiifintii macbudka bilowgii iyo dhammaadkii adeegiddii Masiixa waxay ahayd dhammaystirka Malakii cutubka saddexaad. Yooxanaa wuxuu ahaa rasuulkii jidka u sii diyaariyey Rasuulka axdiga si uu u daahiro wiilashii Laawi.

“Nadiifintii macbudka dhexdeeda, Ciise wuxuu ku dhawaaqayay hawshiisa Masiixnimada, wuxuuna gelayay shaqadiisii. Macbudkaas, oo loo dhisay hoyga Joogitaanka Ilaahnimada, waxaa loo qorsheeyey inuu noqdo cashar muuqda oo u ah reer binu Israa’iil iyo dunidaba. Tan iyo wakhtiyadii daa’imiga ahaa waxay ahayd qasdiga Ilaah in makhluuq kasta oo la abuuray, laga bilaabo seraafiimta ifaysa oo quduuska ah ilaa dadka, uu noqdo macbud uu Abuuruhu ku dhex dego. Dembiga aawadiis, bini’aadannimadu way ka joogsatay inay macbud u ahaato Ilaah. Qalbiga aadanaha, oo gudcuriyey oo xumaantu nijaasaysay, mar dambe ma muujin jirin ammaanta Kan Ilaahnimada ah. Laakiin jidh-qaadashadii Wiilka Ilaah awgeed, qasdiga samadu wuu rumoobay. Ilaah wuxuu ku dhex degaa bini’aadannimada, nimcada badbaadisana qalbiga aadanuhu mar kale ayuu macbudkiisa ku noqdaa. Ilaah wuxuu qoondeeyey in macbudkii Yerusaaalem uu ahaado markaati joogto ah oo ku saabsan masiirka sare ee u furan naf kasta. Laakiin Yuhuuddu ma ay fahmin macnaha dhismaha ay sida weyn ugu faani jireen. Iskuma ay dhiibin inay noqdaan macbudyo quduus ah oo Ruuxa Ilaahnimadu dego. Barxadaha macbudka Yerusaaalem, oo ka buuxay sawaxanka ganacsiga aan quduuska ahayn, waxay si aad u run badan u metelayeen macbudka qalbiga, oo uu nijaaseeyey joogitaanka damaca jidhka iyo fikradaha aan quduuska ahayn. Nadiifinta macbudka ee iibsadayaasha iyo iibiyayaasha dunida, Ciise wuxuu ku dhawaaqay hawshiisa ah inuu qalbiga ka nadiifiyo wasakheynta dembiga,—taas oo ah damacyada dunida, hawada nafsadda ee is-jecaylka ah, caadooyinka sharka ah ee nafta kharriba. ‘Rabbiga aad doondoonaaysaan ayaa si kedis ah u iman doona macbudkiisa, kaasoo ah Rasuulka axdiga aad ku faraxdaan; bal eega, wuu iman doonaa, ayaa Rabbiga ciidammadu leeyahay. Laakiin bal yaa u adkaysan kara maalinta imaatinkiisa? Oo bal yaa istaagi kara markuu soo muuqdo? Waayo, isagu wuxuu la mid yahay dabka wax sifeeya iyo saabuunta kuwa dharka dhaqda. Oo wuxuu u fadhiisan doonaa sidii mid lacagta sifeeya oo daahiriya; oo wuxuu daahirin doonaa wiilasha Laawi, oo wuxuu u sifeyn doonaa sida dahab iyo lacag oo kale.’ Malaakii 3:1–3.” *The Desire of Ages*, 161.

Yooxanaa Baabtiisuhu wuxuu ahaa rasuulkii diyaariyey jidka Masiixa si uu kedis ugu yimaado oo u nadiifiyo macbudkiisa, William Miller-na wuxuu fuliyey isla hawshii diyaarinta ahayd ee Masiixu si kedis ah ugu yimaado Quduuska ugu Quduusan Oktoobar 22, 1844.

Imaatinka Masiixa ee ah Wadaadkeenna Sare uu ku imanayo meesha ugu quduusan, si loo nadiifiyo quduuska, sida lagu muujiyey Daanyeel 8:14; imaatinka Wiilka Aadanaha uu ugu imanayo Kan Waagii Hore, sida lagu soo bandhigay Daanyeel 7:13; iyo imaatinka Rabbiga ee macbudkiisa, sida uu Malakii hore ugu sii sheegay, dhammaantood waa sharraxaado ka hadlaya isla dhacdaas; taasna waxaa sidoo kale lagu matalay imaatinka arooska ee arooska loo imanayo, sida Masiixu ugu sharraxay masaalka tobanka bikradood ee Matayos 25. *The*

Great Controversy, 426.

Yooxanaa iyo Miller waxay tusaale u ahaayeen daahirinta uu Malakii matalay, taas oo hadda lagu fulinayo taariikhdeenna hadda jirta.

“Nebigu wuxuu leeyahay, ‘Waxaan arkay malaa’ig kale oo samada ka soo degaysa, oo leh amar weyn; dhulkuna wuxuu ku iftiimay ammaanteeda. Waxayna ku qaylisay cod weyn oo xoog leh, iyadoo leh, Baabuloon tii weynayd waa dhacday, waa dhacday, oo waxay noqotay hoygii jinniyada’ (Muujintii 18:1, 2). Kanu waa isla farriintii uu bixiyey malaa’igtii labaad. Baabuloon waa dhacday, ‘waayo, quruumaha oo dhan waxay ka cabbisay khamrigii cadhada sinadeeda’ (Muujintii 14:8). Waa maxay khamrigaasu?—Waa caqiidooyinkeeda beenta ah. Waxay dunida siisay sabti been ah meeshi Sabtidii amarka afraad, waxayna ku celcelisay beentii Shaydaanku markii ugu horraysay Xaawa ugu sheegay Ceeden—aan-dhimashada dabiiciga ah ee nafta. Khaladaad badan oo la nooca ah ayay si fog oo ballaadhan u faafisay, iyadoo ‘amarrada dadka u baraysa sidii caqiidooyin’ (Matayos 15:9).

“Markii Ciise bilaabay adeeggiisii guud, wuxuu Macbudka ka nadiifeyey nijaasayntii karaamo-darrada ahayd. Falalkii ugu dambeeyey ee adeeggiisa waxaa ka mid ahaa nadiifintii labaad ee Macbudka. Sidaas oo kale, hawsha ugu dambaysa ee digniinta dunida, laba baaq oo kala duwan ayaa loo jeediyaa kaniisadaha. Farriinta malaa’igta labaad waa, ‘Baabuloon way dhacday, way dhacday, magaaladaas weyn, waayo, iyadu quruumaha oo dhan bay ka waraabisay khamriga cadhada sinadeeda’ (Muujintii 14:8). Oo qaylada dheer ee farriinta malaa’igta saddexaad waxaa samada laga maqlaa cod leh, ‘Ka soo baxa iyada, dadkaygow, inaynaan dembiyadeeda ka qaybgelin oo aydaan belaayooyinkeeda uga qayb qaadan. Waayo, dembiyadeedu samaday gaadheen, oo Ilaah xumaatooyinkeedii wuu xusuustay’ (Muujintii 18:4, 5).” Selected Messages, buugga 2, 118.

Labadii nadiifin ee macbudka ee intii lagu jiray adeegiddii Masiixa, iyo labadii nadiifin ee macbudka ee taariikhda Millerite-ka, waxay ahaayeen rumoowgii Malaakii cutubka saddexaad, waxayna sii tilmaamayaan labadii nadiifin ee macbudka ee billowday Sebtembar 11, 2001, markii dhismayaashii waaweynaa ee Magaalada New York la dumiyey taabashada Ilaah, iyo malaa’igtii xoogga badnayd ee Muujintii siddeed iyo tobnaad ay soo degtay si ay dhulka ugu iftiimiso ammaanteeda. Waxyaalaha kale ee arrintani caddaynayso waxaa ka mid ah inay burinayso sheekada khuraafaadka ah ee ay soo bandhigaan fiqiga-yaqaannada La’odikiya ee Adventism-ka, kuwaas oo ku andacooda in Ellen White ay ahayd nebigii Eliiyaah ee iman lahaa ka hor maalinta weyn oo laga cabsado ee Rabbiga. Nadiifinta macbudka ee dhacda marka malaa’igta Muujintii siddeed iyo tobnaad soo degto waxay bilaabatay siddeetan iyo lix sannadood ka dib markii Ellen White la dhigay nasashada.

Yooxanaa Baabtiisaha iyo xertiisii, Miller iyo Milleriyiintii, iyo Future for America waxay ka dhigan yihiin rasuullada diyaariya jidka Rasuulka axdiga si uu si kedis ah ugu yimaado macbudkiisa oo uu uga nadiifiyo xurmada-darradiisa karaamada-jebinta ah.

Eliiyaah astaan ahaan wuxuu metelaa nin. Wuxuu metelaa nin looga yeedhay socodka caadiga ah ee nolosha, ee aan ahayn fiqi wadaadnimo leh. Adeeggiisu wuxuu soo bandhigayaa habraaca saxda ah ee kitaabiga ah, kuwaas oo ah xeerarka uu bixiyey Awoodda ugu sarraysa. Adeeggiisu wuxuu

ku jiraa iska-hor-imaad la leh habraaca wadaadnimada La'odikiya ee hadda jirta, oo ku dhisan sheekooyin mala-awaal ah, caadooyin iyo dhaqammo. Wuxuu diyaariyaa jidka hab daahirin ah oo ka dhex kiciya dad cusub oo la doortay hadhaagii dad la doortay oo la dhaafay. Habka daahirintu wuxuu ku dhex yaallaa duruufda ah inuu si kedis ah u dhacayo.

Eliyaah wuxuu kaloo u taagan yahay adeeg iyo hawl uu Ilaah si gaar ah u aasaaso oo uu u aqoonsado inay tahay adeegga keliya ee Ilaah.

Waxaan tan ku caddayn doonnaa taariikhda Milleriyiinta maqaalka xiga.

Oo waxay noqotay markii la gaadhay wakhtigii bixinta allabarigii fiidka, in Eliyaah nebigii uu soo dhowaaday oo yidhi, Rabbiyow Ilaaha Ibraahim, Isxaaq, iyo Israa'iilow, maanta ha la ogaado inaad adigu tahay Ilaaha Israa'iil, iyo inaan anigu ahay addoonkaaga, iyo inaan waxyaalahan oo dhan ku sameeyey eraygaaga. 1 Boqorradii 18:36.